

Wiad. entomol.	21 (1): 19-22	Poznań 2002
----------------	---------------	-------------

Odżywanie się imagines caponia mglistego *Leiopus nebulosus* (L.)
(*Coleoptera: Cerambycidae*) owocnikami grzyba *Diatrype bullata*
(HOFFM.: FR.) TUL. (*Ascomycotina: Sphaeriales*)

Feeding of adults of *Leiopus nebulosus* (L.) (*Coleoptera: Cerambycidae*) on
fruit-bodies of the fungus *Diatrype bullata* (HOFFM.: FR.) TUL.
(*Ascomycotina: Sphaeriales*)

JAKUB MICHALCEWICZ

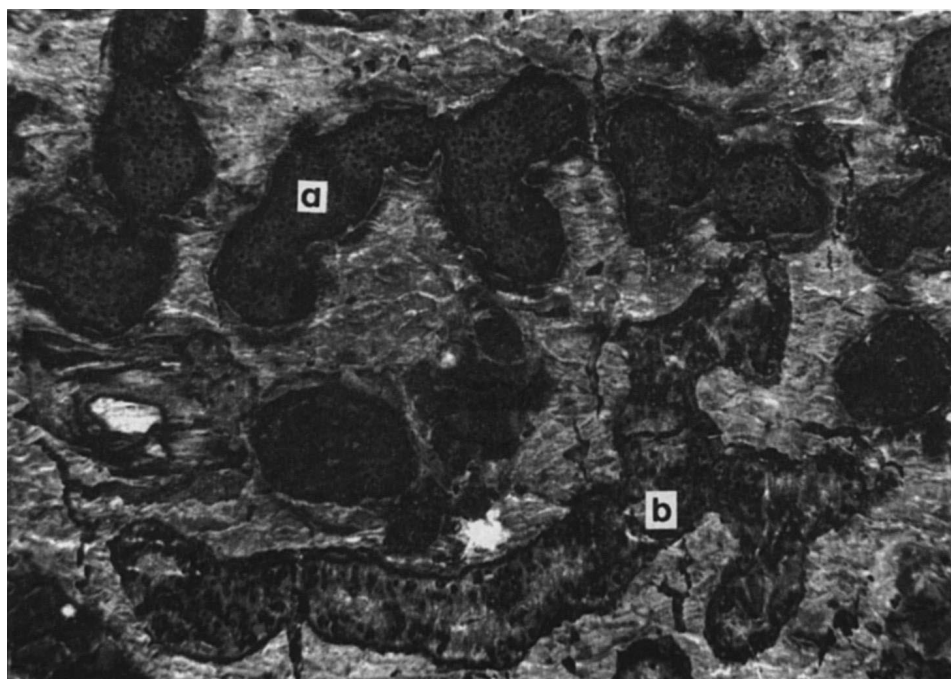
Katedra Entomologii Leśnej AR, Al. 29 Listopada 46, 31-425 Kraków

ABSTRACT: The feeding of adult beetles of *Leiopus nebulosus* on the fruit-bodies of the fungus *Diatrype bullata* was observed; the same damages on the fungus colonies were found under natural conditions – both cases of the willow (*Salix caprea*).

KEY WORDS: *Coleoptera*, *Cerambycidae*, fungivores, *Leiopus nebulosus*, *Diatrype bullata*.

Środkowoeuropejskie gatunki *Cerambycidae* pobierające pokarm jako owady doskonałe można zakwalifikować do kilku grup troficznych, wśród których znajduje się także bardzo nieliczna grupa konsumentów grzybni, zarodników i owocników grzybów (STARZYK 1999). Według danych z piśmiennictwa, spośród gatunków występujących w Europie pokarm w postaci grzybów na pewno pobierają: *Pogonocherus hispidus* (L.) (FUNKE 1957) oraz *Leiopus nebulosus* (L.) (ZIELIŃSKI 1999). Pewne gatunki kózkowatych, np. *Monochamus urusovi* (FISCH.) przenoszą w swoim przewodzie pokarmowym zarodniki grzybów z rodzaju *Ceratocystis* H. SYDOW et SYDOW, powodujących sinienie drewna (ISAEV i in. 1988). W przewodzie pokarmowym *Corymbia rubra* (L.) znaleziono natomiast grzybnię i konidia *Alternaria* sp., chłami-

dospory oraz inne części grzybów (KINNMARK 1924) (wg BUTOVITSCHA 1939). GUTOWSKI (1995) uważa ponadto, że wylęgające się imagines *Pseudovadonia livida* (FABR.) podczas przegryzania się przez kokon i warstwę gleby obficie przerośniętej grzybnią *Marasmius oreades* (BOLT.) FR. pobierają również ten pokarm. Warto w tym miejscu wspomnieć także o informacjach podanych przez CRAIGHEAD'a (1950) (wg STARZYKA 1999), który zalicza do konsumentów grzybów nadrzewnych wszystkie północnoamerykańskie gatunki z rodzaju *Leiopus* SERV. i rodzajów pokrewnych. Fakt pobierania pokarmu grzybowego przez imagines *Leiopus nebulosus* podał jak dotychczas tylko ZIELIŃSKI (1999). W warunkach laboratoryjnych obserwował on odżywanie się imago tej kózki anamorfa grzyba workowego z rzędu *Sphaeriales*, najprawdopodobniej z rodzaju *Cytosporina* (SACC.) SACC., wyrosłej na gałęzi graba zwyczajnego, *Carpinus betulus* L.

Fot. Obszar żerowania chrząszczy *Leiopus nebulosus* (L.) na owocnikach *Diatrype bullata* (HOFFM.: FR.) TUL.: a – kolonie owocników nieuszkodzone, b – żerowiska (ok. 6× powiększone) (fot. M. KOLASIŃSKI).

Phot. Feeding area of adults of *Leiopus nebulosus* (L.) on fruit-bodies of *Diatrype bullata* (HOFFM.: FR.) TUL.: a – undamaged colonies of fungus, b – insect galleries (magnified approx. 6×) (phot. M. KOLASIŃSKI).

Podczas badań nad kózkowatymi prowadzonych na terenie Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego, wchodzącego w skład Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych na Wyżynie Krakowskiej, stwierdziłem odżywanie się w warunkach laboratoryjnych imagines *L. nebulosus* owocnikami grzyba workowego *Diatrype bullata* (HOFFM.: FR.) TUL. z rzędu *Sphaeriales*. Poddane obserwacjom chrząszcze zostały wyhodowane z fragmentu gałęzi wierzby iwy, *Salix caprea* L., zebranej 3 III 2000 r. w okolicach Balic koło Krakowa, na której licznie występowały otocznie wspomnianego grzyba. Trzymane w zamkniętej hodowli imagines zupełnie wyjadły część owocników występujących na korze ich materiału lęgowego, przez co obraz żerowania stał się bardzo wyraźny (Fot.). Kilka miesięcy później, w lipcu, zebrałem na tym samym stanowisku gałąź iwy z charakterystycznie wyjedzonymi otoczniami wspomnianego gatunku grzyba oraz opuszczonym żerowiskiem *L. nebulosus*. Pozwala to sądzić, że chrząszcz ten taki pokarm grzybowy pobiera także w warunkach naturalnych.

Specyficzne powiązania troficzne kózkowatych z grzybami to problem słabo zbadany, a bardzo interesujący. Dużo informacji na ten temat mogą dostarczyć obserwacje imagines w warunkach naturalnych i laboratoryjnych, czy też próby izolacji grzybów z wnętrza ciał chrząszczy poprzez np. umieszczanie ich na odpowiednich pożywkach. W przyszłości należy spodziewać się z pewnością powiększenia listy grzybożernych gatunków *Cerambycidae*.

Składam serdeczne podziękowania Panu prof. dr. hab. Jerzemu STARZYKOWI za cenne uwagi dotyczące poruszonego tematu oraz Panu prof. dr. hab. Tadeuszowi KOWALSKIEMU za oznaczenie gatunku grzyba.

SUMMARY

Little is known on the feeding of adult longicorn beetles (*Cerambycidae*) on fungi so far. The author observed adults of *Leiopus nebulosus* (L.) feeding on the fruit-bodies of the fungus *Diatrype bullata* (HOFFM.: FR.) TUL. (*Sphaeriales*) on the branch of willow (*Salix caprea* L.) in laboratory conditions. Similar damages were found on this fungus colonies on the willow bark in natural habitats. Mycotrophy of this beetle on another fungus of the order *Sphaeriales* was earlier reported by ZIELIŃSKI (1999). Fruit-bodies of the fungi are most probably usual components of *L. nebulosus* diet.

PIŚMIENNICTWO

- BUTOVITSCH V. 1939: Zur Kenntnis der Paarung, Eiablage und Ernährung der Cerambyciden. Ent. Tidskr., **60**: 206-258.
- CRAIGHEAD F. C. 1950: Insect enemies of eastern forests. U. S. Dept. Agr. Misc. Publ., Publ. No. 657: 1-679.

- FUNKE W. 1957: Zur Biologie und Ethologie einheimischer Lamiinen (*Cerambycidae*, *Coleoptera*). Zool. Jahrb., **85**: 73-175.
- GUTOWSKI J. M. 1995: Kózkowate (*Coleoptera: Cerambycidae*) wschodniej części Polski. Prace Inst. Bad. Leśn., A, nr 811: 3-190.
- ISAEV A. S., ROŽKOV A. S., KISELEV V. V. 1988: Černyj pichtovyj usač *Monochamus urussovi* (FISCH.). Izd. Nauka, Novosibirsk. 267 ss.
- KINNMARK F. 1924: Meddelande om *Leptura rubro-testacea* ILLIG. Ent. Tidskr., **45**: 202-203.
- STARZYK J. R. 1999: Rola kózkowatych (*Coleoptera: Cerambycidae*) w ekosystemach leśnych oraz ich znaczenie gospodarcze. Sylwan, **143** (11): 5-22.
- ZIELIŃSKI S. 1999 [in litt.]: Kózkowate (*Coleoptera: Cerambycidae*) Lasów Mirachowskich na Pojezierzu Kaszubskim. Rozprawa doktorska, Katedra Entomologii Leśnej AR w Krakowie, maszynopis. 170 ss.